

OSOBITOSTI VZNIKU ÚRADU EURÓPSKEHO PROKURÁTORA
THE PECULIARITIES OF THE ESTABLISHMENT OF THE
EUROPEAN PUBLIC PROSECUTOR'S OFFICE

Iveta Miškolciová¹

DOI: <https://doi.org/10.24040/pros.13.11.2020.svp.199-203>

Abstrakt

V podmienkach právneho a demokratického štátu plní prokuratúra zásadné úlohy a jej postavenie na nadnárodnej úrovni bolo žiaduce a nespochybniteľné. Preto je logické, že dochádza k vytvoreniu inštitútu európskeho prokurátora a európskej prokuratúry, nakoľko v dôsledku europeizácie právnych predpisov je takáto inštitúcia potrebná.

Kľúčové slová

Úrad Európskeho prokurátora, prokurátor.

Abstract

In the conditions of a legal and democratic state, the public prosecutor's office plays essential tasks and its position at transnational level was desirable and indisputable. It is therefore logical that an institute of the European Public Prosecutor's Office and the European Public Prosecutor's Office is being set up, as such an institution is necessary as a result of the Europeanisation of legislation.

Keywords

European public prosecutor's office , prosecutor.

Úvod

Europeizácia v rámci práva a to najmä trestného práva mala za následok vznik Úradu európskeho prokurátora. Výlučnou právomocou každého členského štátu Európskej únie je

¹ JUDr. Iveta Miškolciová, Paneurópska vysoká škola – fakulta práva, interný doktorand, Ústav verejného práva Tomášiková 20, 821 02 Bratislava.

stále výkon trestnosti. Takto to je aj pri stíhaní trestných činov proti finančným záujmom Európskej únie, kde ide o prostriedky zo spoločného rozpočtu Európskej únie. Komplikácie súvisiace s postihom tohto druhu trestnej činnosti spôsobili, že sa čoraz viac dostávala do popredia požiadavka vzniku nadnárodného orgánu, ktorého primárnou úlohou by bolo vyšetrovať a stíhať trestnú činnosť v oblasti trestných činov proti finančným záujmom Európskej únie.

Jadro

Prvá zmienka o Európskej prokuratúre bola predstavená už aj v rámci *Corpus Iuris*.² V roku 2001 Európska komisia predložila tzv. Zelenú knihu o trestnoprávnej ochrane finančných záujmov Európskeho spoločenstva a zriadení Úradu verejného žalobcu. Zelená kniha vyvolala viacero zmiešaných reakcií v spoločnosti. Neskôr práve Lisabonská zmluva ustanovila, že pre boj proti takýmto trestným činom, ktoré poškodzujú alebo ohrozujú finančné záujmy Únie môže Rada legislatívnym postupom a to iba formou nariadenia vytvoriť z Eurojustu Úrad verejného žalobcu.

Dôležitým medzníkom z pohľadu histórie bolo slovenské predsedníctvo v Rade Európskej únie v roku 2017, na ktorom sa lídri Európskej únie dohodli, že Úrad verejného žalobcu vznikne v rámci posilnenej spolupráce. Krajiny, ktoré sa k tomuto projektu nechceli pripojiť tak mohli zostať pomimo bez toho, žeby blokovali iné krajiny.

Ako bolo už vyššie uvedené Európska prokuratúra bola kreovaná na báze posilnenej spolupráce ku ktorej sa prihlásilo 20 krajín vrátane Slovenskej republiky. Ďalších 7 krajín malo možnosť pripojiť sa neskôr, avšak neskôr sa počet krajín zvýšil na 22 a práve tieto krajiny sa rozhodli chrániť rozpočet Európskej únie pred podvodmi.³

Európska prokuratúra predstavuje nezávislú a decentralizovanú prokuratúru, ktorej pôsobnosť je obligatórne vymedzená. Európska prokuratúra má za úlohu vyšetrovať a stíhať páchatel'ov trestných činov, ktoré poškodzujú rozpočet Európskej únie. Ide o trestné činy podvodu, korupcie a cezhraničné podvody v súvislosti s DPH presahujúce sumu 10 miliónov eur. Prokuratúra funguje ako jediný centrálny úrad, ktorí zastrešuje všetky zúčastnené členské

² ONDREJOVÁ, A.: *Corpus Juris 2000*. Bratislava: Iura Edition, 2003.

³ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-4767_sk.htm.

štáty a má za úlohu konsolidovať snahu o presadenie práva či už na európskej, alebo aj vnútroštátnej úrovni do jednotného plynule fungujúceho systému.

Na potrebe kreovania inštitútu Európskej prokuratúry sa podpísalo viacero dôvodov. Jedným z týchto dôvodov bol fakt, že orgány Európskej únie ako Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF), Agentúra Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (EUROJUST) a Európsky policajný úrad (EUROPOL) nedisponovali právomocou vyšetrovať a stíhať páchatel'ov trestných činov v prípadoch odhalenia podvodu.

Ďalší dôvod bola najmä snaha zastrešiť jednotnú aplikáciu práva a to hlavne preto, že úspešnosť odhaľovania trestných činov voči prostriedkom Európskej únie zo strany členských štátov nebola vždy jednotná a využívaná efektívnym spôsobom za pomoci využitia všetkých dostupných prostriedkov a možnosti na odhaľovanie a potrestanie páchatel'ov. Iba 50 % všetkých odporúčaní OLAF viedlo k obžalobe.⁴

Posledný, avšak taktiež dôležitý dôvod, ktorý sa podpísal na vytvorení Európskej prokuratúry bol nízky počet trestných stíhaní a s tým spojená nízka vymožitelnosť finančných prostriedkov, ku ktorých strate prišlo v dôsledku páchania trestnej činnosti na nadnárodnej úrovni. Páchatelia takých trestných činov sa vyznačujú najmä sofistikovaným spôsobom páchania trestnej činnosti, ktorý je častokrát len veľmi ťažko odhaliteľný. Na základe dostupných informácií je možné konštatovať, že táto trestná činnosť spôsobuje škodu Európskej únii vo výške 50 miliárd eur. Aj to bol bezpochybne dôvod pre vytvorenie Európskej prokuratúry na nadnárodnej úrovni.

Európska prokuratúra je orgán, ktorý je nedeliteľný a koná ako jediný s decentralizovanou štruktúrou. Úrad európskeho prokurátora sa vyznačuje dvojúrovňovou štruktúrou. Ide o strategickú úroveň a operatívnu úroveň. Strategickú úroveň tvorí hlavný európsky prokurátor a kolégium prokurátorov a operatívnu úroveň tvoria stále komory a delegovaní európski prokurátori.⁵

Hlavný európsky prokurátor bude rozdeľovať jednotlivé prípady svojim podriadeným a zároveň bude dohliadať na ich vyšetrovanie. Funkčné obdobie hlavného európskeho prokurátora je sedem rokov bez možnosti opätovného zvolenia, aby bola zachovaná a zaručená jeho nestrannosť a nezávislosť. Odvolať hlavného európskeho prokurátora je možné na základe návrhu Európskeho parlamentu, Komisie alebo Rady a to Súdnym dvorom. Hlavný európsky

⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-4767_sk.htm.

⁵ Európska prokuratúra - Consilium (europa.eu).

prokurátor zastupuje Európsku prokuratúru vo vzťahu k iným inštitúciám Európskej únie, členským štátom a taktiež tretím stranám. Výber hlavného európskeho prokurátora bol realizovaný na základe verejnej transparentnej výzvy pre uchádzačov o túto pozíciu, ktorá musí byť uverejnená v Úradnom vestníku Európskej únie.

Kolégium ako ďalší orgán Európskej prokuratúry pozostáva zo všetkých európskych prokurátorov. Do ich kompetencie spadá najmä tvorba všetkých vnútorných postupov Úradu európskeho prokurátora, taktiež aj rozhodovanie o všeobecných otázkach prípadov s cieľom zabezpečiť súdržnosť, konzistentnosť postupov v oblasti trestného stíhania. Kolégium neprijíma operatívne rozhodnutia.

Pre dôsledné a bezproblémové fungovanie prokuratúry sú zriadené aj stále komory, ktoré boli kreované kolégiom. Komory sú zriadené ako poradné orgány a agenda im je pridelená náhodne čím sa zabezpečuje ich nestrannosť. Nie je vylúčené, že jeden prokurátor bude členom viacerých komôr.

Posledný no dôležitý článok štruktúry Európskej prokuratúry sú volení európski prokurátori. Prokurátori boli zvolení jednotlivými zástupcami každej členskej krajiny, pričom každá členská krajina si zvolí jedného európskeho prokurátora.

Európska prokuratúra je nezávislou, vysokošpecializovanou prokuratúrou. Jej prokurátori budú viesť vyšetrovanie vo všetkých členských štátoch a budú zaisťovať dôslednú a koordinovanú výmenu informácií a spoločne zabezpečovať vyšetrovanie. Vyšetrovanie musí byť nestranné, nezávislé a vykonané bez zbytočného odkladu. Všetky vnútroštátne orgány majú povinnosť poskytovať súčinnosť európskej prokuratúre a to za účelom čo najrýchlejšieho vyšetrenia trestnej veci. Hovoríme o tzv. princípe lojálnej spolupráce.

Záver

Myšlienka zriadenia nezávislej a nestranej prokuratúry na nadnárodnej úrovni sa rodila niekoľko rokov, nakoľko si prešla zdĺhavým a komplikovaným vývojom. Dnes je Úrad európskeho prokurátora realitou. Európska prokuratúra v rámci svojej pôsobnosti by mohla do značnej miery prispieť k naplneniu očakávaní v súvislosti s bojom proti trestnej činnosti na nadnárodnej úrovni s presahom do národnej úrovne. Potreba vytvorenia európskej prokuratúry bola už nutná. Už len čas ukáže do akej miery budú úlohy európskej prokuratúry naplnené a či

Úrad európskeho prokurátora bude využívať svoje právomoci a kompetencie nezávisle, efektívne a koordinovane.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Monografie a učebnice

ONDREJOVÁ, A.: Corpus Juris 2000, Bratislava, Iura Edition, 2003, ISBN 80-89047-67-X.

ONDREJOVÁ, A.: Európsky prokurátor – komentár k nariadeniu Rady Európskej únie, Wolters Kluwer, 2017, s. 239. ISBN 9788081687495.

Internetové zdroje

http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-4767_sk.htm

Európska prokuratúra - Consilium (europa.eu)